

593

ՀԵՂԱՓՈԽՈՒԹՅԱՆ ՅԵՐԳԻԶ

1834

970R

ՀԱԿՈՐ ՀԱԿՈՐ ՅԱՆԻ

ՅԵՐԵՄՆԱՄՅԱ ԳՈՐԾՆԵՈՒԹՅԱՆ

ՊԱՏԿԻ ՈՐ

Տեսնի՛ ես, ընկեր, ալեկոծումը անհղ օվկյանի,
 Ուր յերկու ալիք շարժուն սարի պես իրար են վազում,
 Իրար են վազում փրփուրը բերնին հովազի նման,
 Ու հոխորտալով զարնվում, փշրվում ամպի նման...
 Իսկ յերբ անցնում ե վրեժի բռնակն—հուզումը վայրի,
 Տեսնի՛ ես ինչպես հանգստանում ե հսկան ջրերի,
 Մեղանում ե նա... մանուկի նման ժպտում ե ալիք,
 Ալիքի միջից մի յերգ աննման, ծփալով մեղմիկ—

չոյում լսելիք...

Լսնի՛ ես, ընկեր, ըմբոստ յերկնքում կոշը վորդաի,
 Վոր զղբում ե վորպես մի պայթյուն մեծ թնդանոթի.
 Տեսնի՛ ես, ինչպես ամպերի կրծքին կայծակը զիգ-զազ,
 Իր լիզն ե մխում փութկոտ, շնչում աշխարհ.
 Կամ ինչպես թափով ծառս-ծառս ե լինում ցառկոտ փոթորիկ,
 Հսկա ծառերին չորե-չոր անում—դարձնում խաղալիք,
 Մինչ վոր տեղում ե հեղեղը վայրազ ե ինչպես փրկանք՝
 Ծառը յեկունքից ազատում աշխարհ.
 Բնությունը հաղթ ժպտում ե ապա պայծառ արեգին—
 Վորպես պատասխան չար արհավիրքին...

Լսնի՛ ես, ընկեր, անհայտի ճիշը հուսահատ,
 Վոր զալարվելով, արդանդի ցավից պոռա անընդհատ...
 Վիրավոր բնկած այն եղ տոյունն ե այնպես մռնչում,
 Յերկունքի ժամին մեծ ազատության ողնության կանչում.
 Կյանքի ե մահու պայքարը մղող այն մայրն ե տանջվող...
 Իսկ երբ հասնում ե հուսո բաղդավոր ժամը փրկավետ,
 Տեսնի՛ ես ինչպես այդ խորհրդավոր վեհ պայթումից յետ,
 Մի վտեղ, խաղաղ մայրական ժպիտ, վորպես վառ հանդիմն,
 Փայլում ե նրա արնոտ շուրթերում—

դեմքը զարդարում:

Այդպես եր անա ե այն վեհ ժամին հեղափոխության,
 Յերբ վոր բաղլավեցին իրար հակառակ յերկու ախոյան.
 Ալիքի նման խուլ մռնչացին յերկու հզոր ույժ,
 Աշխարհը ցնցվեց... ու յեղան կործան կարգերը վատույժ.
 Վայրազ հեղեղին, շանթ ու փոթորկին,
 Հետեց թափով հեղեղ ցնծության,
 Յերկունքի միջից մանուկը ծնվեց Մեծ Ազատության.
 Ընկեր իմ, ընկեր, անա մանուկը հեղափոխության.
 Փորձություն ժամին յերգվիր կրծքովդ պաշտպանել նրան:

Վորքան ել ուզեմ ձգտել դեպի ձեզ,
 Վեհապանծ սարեր,
 Ու փարվել մաքուր ձեր ձյունյա կրծքին,
 Վորքան ուզեմ յես,
 Սլանալ վե՛ր, վե՛ր,
 Արծիվի նման հպարտ սավառնել՝
 Ելի՛ շեմ կարող, կուսական լեռներ,
 Յերկիրը թողնել,
 Վոր խարխափում ե կեղտ ու մուրի մեջ,
 Տառապում անվերջ,
 Յեվ յես կարիքի աշխարհն յեմ ընտրում—
 Ընչված ու լքված,
 Ուր վիշտ ու զրկանքն իրար հետ զրկված՝
 Մի յեկը են փնտրում:

Յեվ դուք, վառ աստղեր,
 Վորքան ել դյուխող,
 Միրառ պարուրող լինի ձեր հմայք,
 Վորքան ել դերեք հողիս յերազող,
 Ու ինձ յերկնային տանեք ձեր աշխարհ՝
 Դարձյալ չեմ կարող.
 Կապված եմ կամա իմ մայր հողի հետ.
 Հայր ու հալածեալ ամբոխի լացը,
 Ցավ ու կսկիծը,
 Ինձ կոշ են անում, թե՛ արի՛, պոյե՛տ,
 Մեր վիշտը լացիք,
 Մեզ ընկեր զարձիք:

Ո՛ր, ինչպես քաղցր ե յերկինք վերանալ,
 Վիշտ, հոգս մոռանալ,
 Լուսնի փայլի մեջ լողալ, սավառնել,
 Աստղերը զրկել,
 Բայց ե անողոր իրականության,
 Ուրվականը սե,
 Վորպես մի ժանտ դե,
 Մարմնացած ըմբոստ բողբոջի նման—
 Ցալիս ե հրաման.
 Իջիր յերազկոտ յերկնային զահեց,
 Կյանքին մոտեցալու,
 Նրան յերգ ունիս, վերք ունիս տալու:
 Ու պիտի իջնեմ... Ամբոխից փախ տալ,
 Դժվար ե, դժվար.

Հոգիս ձուլված և նրա հոգու մեջ,
Ջղերս կապված նրա ջղերին,

Մի այլ ճանապարհ
Գոյութուն չունի յերբեր ինձ համար:
Յեվ վորքան գոյութող լինի ձեր հմայք,
Յերկիրն ու աստղեր,
Կա մի քրտնալի, կարիքի աշխարհ—
Ճնշված ու լքված՝
Նրան եմ ընտրում,
Այնտեղ վիշտ, զրկանք իրար հետ զրկված՝
Մի յեւք են փնտրում...

1905 թ.

ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՅԵՐԳԸ

Մի յերգ գիտեմ յես աննման—
Հզոր մուրճի թափի նման,
Ղորոտի պես հատու, խրճիտ,
Մի յերգ գիտեմ յես աննման:

Մուռնոց առել, ջիղ ու արյուն՝
Բանուկ, ուժեղ լազուկներից.
Գործարանը խանդ ու ավյուն,
Ջնշել նրան իր ժխորից:

Ծնվել և նա մութ հանքերի,
Մետեղակուռ յերակներից,
Ու ձայն առել քլունդների,
Ցասկստ ու շեշտ հսկր-զարկերից:

Հմայք ունի յերգս այնպես,
Հոգսի ժամին թե վոր յերգես՝
Թախիծ ու վիշտ կըքանա—
Լքված հոգուն նեցուկ և նա:

Հեյ, իմ յերգը միշտ աննման—
Հզոր մուրճի թափի նման,
Ղորոտի պես հատու, խրճիտ
Մի յերգ գիտեմ ես աննման:

1910 թ.

Պ Ե Տ Ա Կ Ա Ն Հ Ր Ա Տ Ա Ր Ա Կ Զ Ո Ւ Թ Յ Ո Ւ Ն
Յ Ե Ր Կ Ա Ն 1923

Պետհրատի II տպարան, Յերևան: